

TÜRKİYE
EMEKLİ EMNİYET MÜDÜRLERİ
SOSYAL YARDIMLAŞMA
ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

Çağın

POLİSİ

ISSN : 2147-2319

Aylık Fikir ve Araştırma Dergisi

Yıl : 12 - Sayı : 142 - Ekim 2013 - Fiyat : KDV Dahil, 5 TL

www.caginpolicisi.com.tr • www.temudder.org.tr
genelsekreter@caginpolicisi.com.tr • genelsekreter@gmail.com

**CUMHURİYETİMİZİN
90. YILI KUTLU OLSUN**

Prof. Dr. Ali ERBAŞ
Diyanet İşleri Başkanlığı
Eğitim Hizmetleri Genel Müdürü

ÜLKEMİZDE EKMEK İSRAFININ ULAŞTIĞI BOYUT

Dünyada açlık sorunu o kadar tehlikeli boyutlara ulaştı ki, UNESCO'nun verilerine göre her 4 saniyede bir insan ve her 6 saniyede bir çocuk açlıktan ölmektedir. 6 milyar insanın neredeyse dörtte biri yani 1.200.000 insanın günlük gelirin 1 doların altında olduğu ifade edilmektedir. Bu insanların açlıktan kurtulmaları için 24 milyar dolar yeterli iken, bu parayı açlar için harcamayı çok gören insanlık silahlanmak için 1.5 trilyon harcamaktadır. Ama diğer taraftan kendi elindeki ile yetinmeyip başkalarının rızıkına el uzatarak gaspeden dünyanın insanlarından

da her 4 saniyede bir insan tokluktan, yani fazla yemekten ölmektedir. Denge dini İslam zekatıyla, sadaka-sıyla, fitresiyle, özetle karşılığı sırf Allah'tan beklenen verme anlamına gelen infakıyla dengeyi ne güzel kurmuş: Olanın olmayanla paylaşması. İsrif edeceğine, olmayana vermesi.

Kur'an-ı Kerim'de "...yeyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz, Allah israf edenleri sevmez" (Araf, 31); "muhakkak israf edenler şeytanların kardeşleri oldular, ve şeytan rabbine çok nankör oldu" (İsra, 27) buyurulmaktadır. Şu hadis-i şerif ise dinimiz İslam'ın israf

konusundaki hassasiyetini çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir: Bir defasında Hz. Peygamber (sav) Sa'd'e uğradı. Sa'd bu esnada abdest alıyordu. Resûlullah (onun suyu aşırı kullandığını görünce): "Bu israf nedir?" diye sordu. Sa'd de, "abdestte de israf olur mu ya rasulellah?" dediğinde Hz. Peygamber: "Evet, hatta akmakta olan bir nehirde abdest alsan bile" diye cevap verdi (Ebu Davud, Cihad, 21, c.III, s.27).

Bu yazımızı israf konusunu sadece Türkiye'deki ekmeğin israfı örneğinden hareketle tamamlamaya çalışacağız. Nitekim toplumumuzun kutsal değerlerinden birisi, sofralarının baş tacı olan ekmeğin "nimet" olarak adlandırılması ve onun aynı zamanda alın terini, paylaşmayı ve bereketi ifade etmesidir. Ekmeğe atfedilen bütün kutsal değerlere rağmen, gerek dünyada gerekse ülkemizde en fazla israf edilen gıda ürünlerinden birinin de ekmeğin olduğu bir gerçektir.

Tarih boyunca insanoğlunun en çok ürettiği ve tükettiği gıda ürünü olan ekmeğin, temel besin kaynaklarından biridir. Doyurucu ve ekonomik olması nedeniyle vücudumuzun ihtiyaç duyduğu günlük besin değerlerinin birçoğu ekmeğin karşılanmaktadır. Örneğin günlük enerjimizin ortalama % 44'ü sadece ekmeğin, % 58'i ise ekmeğin ve diğer tahıl ürünlerinden sağlanmaktadır.

Yetişkin kadın ve erkeğin günlük ortalama ihtiyaçları düşünüldüğünde, 300 gr ekmeğin günlük alınması gereken enerjinin % 30-36'sını, De-

mirin % 12-48'ini, Proteinin % 39-42'sini, Kalsiyumun % 9-57'sini, B1 vitamininin % 27-63'ünü, B2 vitamininin % 12-30'unu karşılamaktadır.

Üretilen ekmeğin önemli bir kısmı ne yazık ki gıda olarak tüketilmeyerek çöpe atılmakta ya da hayvan yemi olarak kullanılmaktadır. Yüz milyonlarca insanın aç uyuduğu ve açlık nedeniyle hayatını kaybettiği bir dünyada, ekmeğin israf edilmesi yürek yaralayan bir olgudur.

Nitekim açlık ve yetersiz beslenme, nüfusu 6 milyarı geçen dünyamızın en büyük meselelerinden biridir. Yılda **1,5 milyar insanın yetersiz beslendiği** (dünya nüfusunun dörtte biri) ve bir yılda yaklaşık 8 milyon insanın açlık ve yetersiz beslenme nedeniyle hayatını kaybettiği dünyamızda, gıda israfı ciddi boyutlara ulaşmıştır. Yapılan araştırmalara göre dünyada bir yılda; ekonomik değeri 1 trilyon ABD \$'na karşılık gelen **1,3 milyar ton gıda israf edilmektedir**. Dünyadaki gıda kaybı ve israfının dörtte birinin önlenmesi durumunda, yetersiz beslenen birbuçuk milyar insanın gıda ihtiyacı karşılanabilmektedir. Ayrıca ABD ve Kanada gibi gelişmiş ülkelerde, üretilen gıdanın yaklaşık % 40'ı, AB'de ise üretilen ekmeğin % 30'u israf edilmektedir.

EKMEK İSRAFI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

Yaşanan israfın önüne geçmek amacıyla, Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından Türkiye'de ekmeğin üretimi, tüketimi, tüketim alışkanlıkları, ekmeğin israfı ile israfın nerelerde ve ne

şekilde gerçekleştiğini ortaya koyan iki araştırma yaptırılmıştır. Sonuçlardan görülmüştür ki kültürümüzde kutsal bir yeri olan ve nimet olarak addedilen ekmeğin israfı 2008'de %5 iken, 2012'de %20 artışla %6'ya yükselmiştir.

2012 yılında yaptırılan araştırma Türkiye'de; Ekmeğin üretiminin günde **101 milyon**, yılda 37 milyar adet, Ekmeğin tüketiminin günde **95 milyon**, yılda 35 milyar adet, **Ekmeğin israfının günde 6 milyon**, yılda **2,1 milyar** adet olduğunu ve üretilen ekmeğin %5,9'unun israf edildiğini ortaya koymuştur.

İSRAFIN ORTAYA ÇIKTIĞI YERLER

Ekmeğin israfı, ekmeğin üretim veya tüketim süreçlerinin herhangi bir aşamasında meydana gelebilmektedir. Üretilen ekmeğin; **3 milyonunun** daha satılmadan fırınlarda (**%51,4**), **2,3 milyonunun** hanelerde (**%37,9**), **0,6 milyonunun** personel ve öğrenci yemekhaneleri ile lokanta ve otellerde (**%10,7**) israf edildiği ortaya çıkmıştır.

İSRAFIN EKONOMİK BOYUTU

Araştırmaya göre kişi başı ekmeğin israfı günlük 20 gr'dır. Bu miktar az gibi gözükse de ülke nüfusu göz önünde bulundurulduğunda, israfın yıllık ekonomik boyutu ekmeğin 2,80 TL olan kg birim fiyatından hareketle **1,5 milyar TL**'dir. Bu rakam ülkemiz için çok önemli bir kayıptır. **Nitekim 1,5 milyar TL ile her yıl 500 okul, 80 hastane veya**

500 km bölünmüş yol yapılabilmektedir. Bu rakam, dünya birincisi olduğumuz ve yaklaşık 140 ülkeye gerçekleştirilen ihracatından elde edilen gelire eşdeğerdir.

EKMEK İSRAFIYLA ORTAYA ÇIKAN DİĞER İSRAFLAR

Ekmeğin israfı nedeniyle ortaya çıkan bu kayıpla birlikte; toprak, su, gübre, ilaç, tohum, enerji, işgücü, emek, zaman, geleceğimiz ve dünyada yetersiz beslenen diğer insanların hakkı da ziyan olmaktadır. İsraf edilen her ekmeğin küresel ısınmaya neden olan sera gazı salınımının artmasına ve her yıl milyarlarca litre suyun boşa harcanmasına neden olmaktadır.

Nitekim, UNESCO Su Eğitimi Enstitüsünün Aralık 2010 tarihli raporuna göre; **1 kg ekmeğin** tarladan sofraya olan sürecinde Türkiye'de **2112 litre**, dünyada ise **1608 litre** su tüketilmektedir. Bir yılda israf edilen ekmeğin **Türkiye'nin 23 günlük ihtiyacı** karşılana-bilmekte, israf edilen ekmeğin karşılık gelen **570 bin ton buğday** için her yıl **235 bin hektar** alan boş yere işlenmektedir. Yine ekmeğin israfıyla birlikte her yıl; **8.130 ton tuz**, **21 bin ton yakıt** ve **1,2 milyar metreküp su** israf edilmektedir.

Araştırma sonucunda, ekmeğin israfının kötü niyetten ziyade "**ihmal ve bilgisizlikten**" kaynaklandığı ve israfın engellenmesi hususunda toplumumuzun bilgilendirilmeye ve bilinçlendirilmeye ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir. Yaşanan bu israfın ve israftan kaynaklı

ekonomik kaybın önüne geçmek için bir sosyal sorumluluk projesi olarak, 17 Ocak 2013 tarihinde, ülke genelinde "**Ekmeğin İsrafını Önleme Kampanyası**" başlatılmıştır.

KAMPANYANIN HEDEFİ

Ekmeğin İsrafını Önleme Kampanyası ile; **İsraf konusunda sosyal duyarlılık oluşturmak, İsrafı, üretim ve tüketim aşamalarında önlemek, Ekmeğin ihtiyaç kadar alınmasını ve doğru muhafaza edilmesini sağlamak, Bayatlayan ekmeğin değerlendirilme yöntemleri konusunda toplumu bilgilendirmek, İsrafı önleyerek ülke ekonomisine katkı sağlamak, Hayvan beslenmesinde kullanılan ekmeğin de israf olduğuna dikkat çekmek, Özde ekmeğin israfına, genelde ise tüm israfı vurgu yapmak** amaçlanmaktadır. Aynı zamanda kampanya ile topluma daha sağlıklı beslenme alışkanlığının kazandırılması amacıyla "**tam buğday ekmeği**" tüketilmesi teşvik edilmektedir.

İSRAFI ÖNLEMELER İÇİN YAPILMASI GEREKENLER

Fırınlarda ihtiyaçtan fazla ekmeğin üretilmemesi ve iade ekmeğin kabul edilmemesi, Ekmeğin evlere ve kurumlara ihtiyaçtan fazla alınmaması, Yemekhanelerdeki rol ekmeğin üstü kapalı veya ambalajlı olarak sunulması, Ekmeğin sofralara ince dilimlere sunulması, Ekmeğin doğru yöntemlerle muhafaza edilmesi, Bayatlamış ekmeğin uygun yöntemlerle yine insan gıdası olarak değerlendirilmesi, Ek-

meğin hayvan beslenmesinde kullanılmaması, Ekmeğin üretiminde çalışanların ve tüketicilerin bu konularda bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Ekmeğin israfının önlenmesi konusunda toplumun bilinçlendirilmesini amaçlayan ve yurt genelinde çeşitli bilgilendirici çalışmalarla sürdürülen "**Ekmeğin İsrafını Önleme Kampanyası**"na, toplumun her kesiminin sahip çıkması ve destek olması gerekmektedir. Çünkü çöpe atılan her dilim ekmeğin milli servetimiz, doğal kaynaklarımız, emeğimiz ve geleceğimiz de heba olmaktadır. Bu bakımdan çöpe atılan her parça ekmeğin ne-lerin çöpe atıldığı, nelere sebep olduğu bir kere daha düşünülmelidir. Sahip olunan zenginlikler, insanlara israf kaynaklarını heba etme hakkını vermediği gibi "**dünya bize atalarımızdan miras kalmadı, onu çocuklarımızdan ödünç aldık**" bilinciyle hareket edilmeli ve sahip olunan bu zenginlikler korunmalıdır. Yüz milyonlarca insanın aç uyuduğu ve açlıktan nedeniyle hayatını kaybettiği bir dünyada; ekmeğimizi, emeğimizi ve geleceğimizi israf etmemeliyiz. İsraf edilen her dilim ekmeğin, dünyadaki aç insanların hakkının bulunduğu unutulmamalıdır.

Son olarak Hz. peygamber'in şu hadisini paylaşalım ve birbirimize hatırlatalım:

"Kibirsiz ve israf etmeden yiyiniz, içiniz, giyiniz ve sadaka veriniz" (Tirmizî, Bir 41, .IV, .343).